

Vývojová psychologie

Prenatální období

Prenatální období_počátky ps. výzkumu

Průkopníkem A. Gesell

První poznatky z chování – nezralé děti v inkubátorech či plody předčasně vyňaté

Současnost – technika k registraci spontánních aktivit plodu a jeho reakcí na podněty – ultrazvuk, termografie, fetální EEG i EKG.

Plod je velmi brzo připraven pro činnosti nutné pro jeho přežití a pro interakci s vnějším světem.

Od 20. týdne aktivní senzomotorické dráhy pro vnímání bolesti.

Hranice pro záchranu nedonošených dětí: 1/3 těžká fyzická i mentální postižení (slepota, hluchota, mentální retardace, DMO),

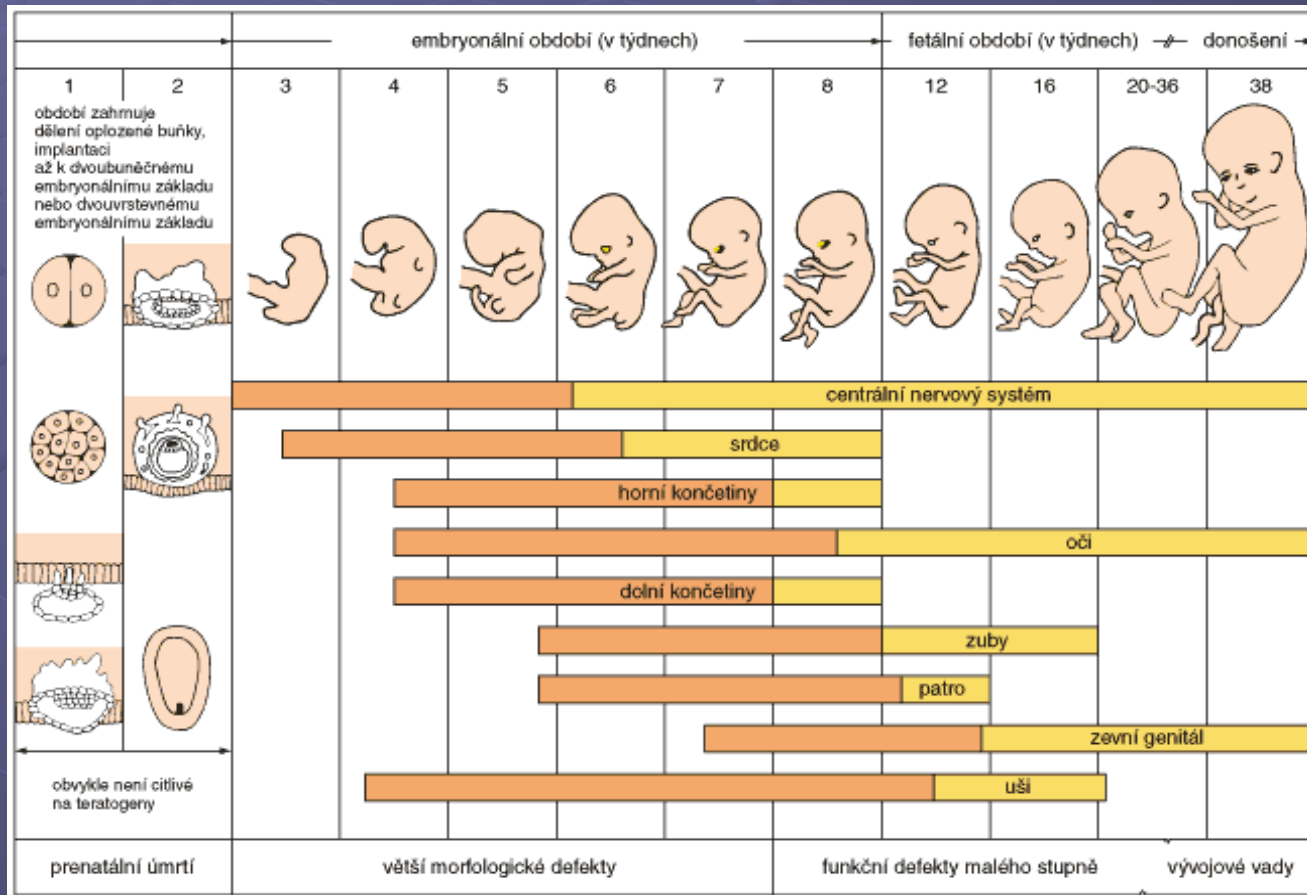
1/3 poškození mozku (epilepsie, těžké poruchy soustředění, ADHD syndrom)

1/3 bez následků

Dělení prenatálního vývoje

- **Nidace** – od oplození po uhnízdění vajíčka (přes stadia moruly, blastocysty), trvá 2-3 týdny, koncem třetího týdne vzniká nervová trubice, což je základ pozdější nervové soustavy. Žena má v krevním řečišti i moči přítomen hormon HCG, ten je detekován těhotenským testem, potvrzení těhotenství je tedy možné již v této rané fázi.
- **Embryonální období** – trvá od 3. do 12. týdne, vytváří se základ všech orgánových soustav. Embryo je velmi citlivé na chemické vlivy, tzn. obzvláště v této fázi by se těhotná žena měla vyvarovat různých léků, alkoholu, apod., ovšem v této fázi mnoho žen o těhotenství ještě nemusí vědět.
- **Fetus (plod)** – toto období trvá od 9. až 12. týdne těhotenství do porodu. Velikost plodu na začátku období je zhruba 25-30 mm. Plod má vyvinuty všechny svalové skupiny, je možné sledovat drobné svalové záškuby a jemné kontrakce, dále je měřitelná bioelektrická aktivita mozku (později cca od 20 týdne diferenciacie spánkového a bdělého stavu).

Vývoj plodu

Prenatální období

Od 24. týdne – reakce na akustické podněty, navazuje odlišení lidské řeči od jiných zvuků, ke konci těhotenství odlišuje hlas své matky, od jiných hlasů, pravděpodobně rozpoznává emocionální odstíny.

Od 22. týdne – prokázána schopnost habituace, roste s přibývajícím věkem. Schopnost habituace se zhoršuje v zátěžových situacích – nedostatek kyslíku matky, při podávání léků matce, 1,5 hodiny po vykouření cigarety matkou, při emočním stresu matky...

35. týden – rozlišuje slabiky lidské řeči

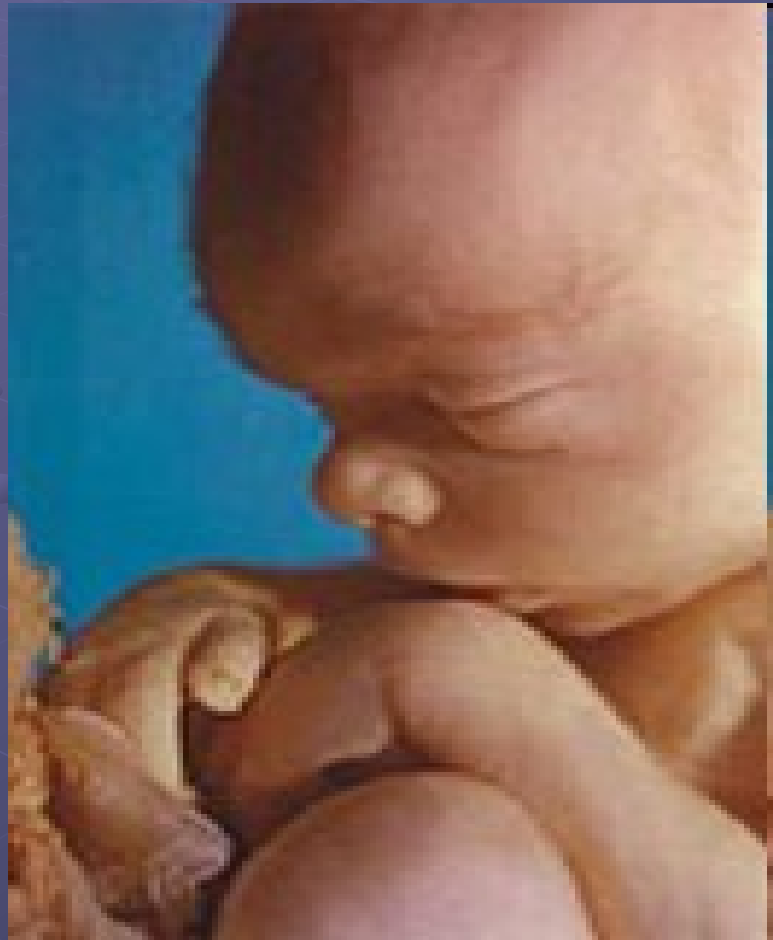
V poslední třetině těhotenství – plod pije amniovou tekutinu, podle příměsí ji vypije větší či menší množství – tzn. vyvinut smysl chuti.

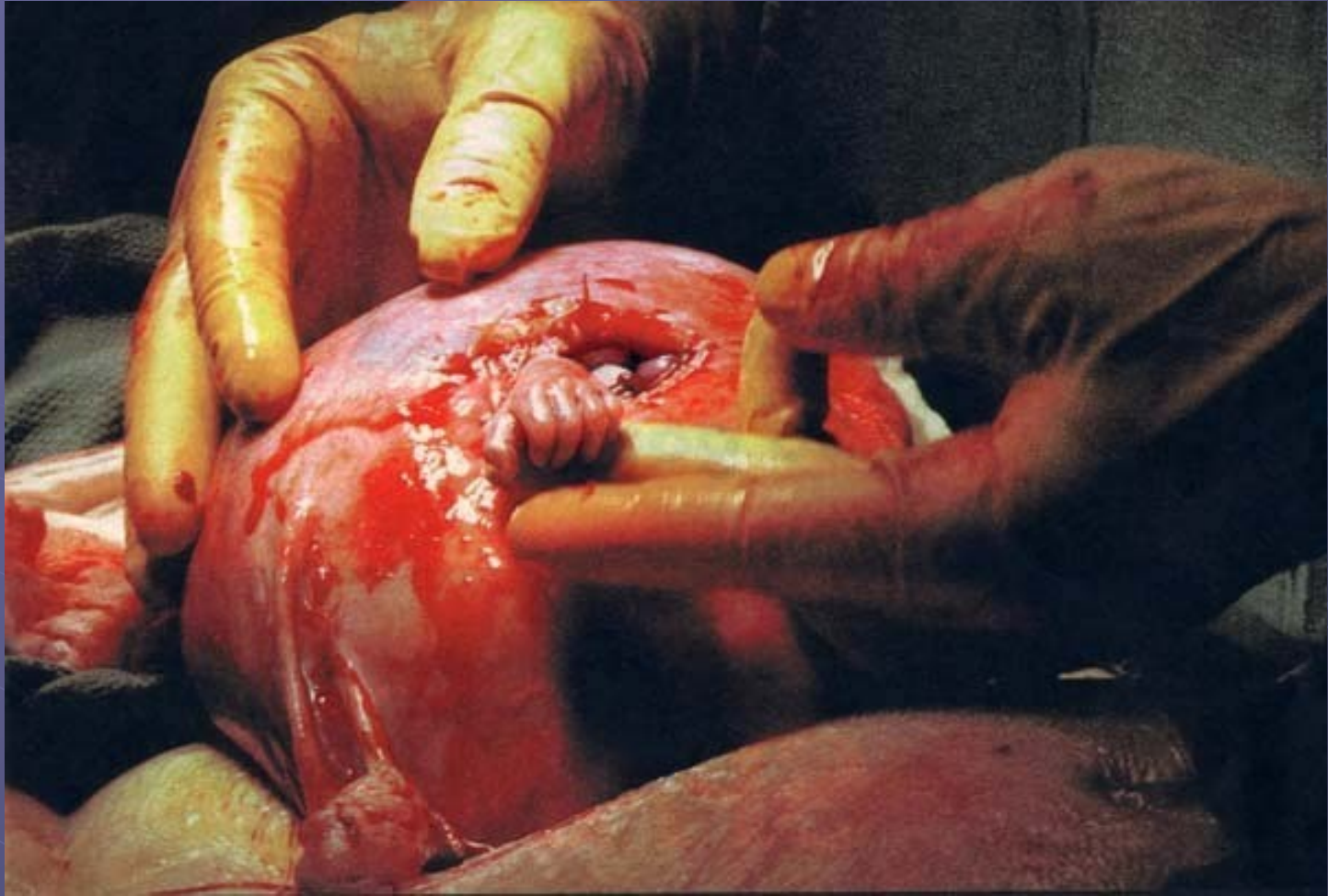
Na negativní podněty plod aktivně reaguje

Vývoj plodu – 12. a 16. týden

Vývoj plodu- 25. týden

Prenatální období

Plod je aktivní, ovládá svoje okolí, prostředí:

- změny polohy

- určování doby porodu, aktivní nápomoc (živé x mrtvé děti)

Plod je schopen sociální interakce:

- neverbální dialog mezi matkou a dítětem

Doporučení odborníku o kontaktech s nenarozeným dítětem.

Rozpoznávání hudby.

Intuitivní rodičovství.

Dobrý psychický stav matky je důležitý pro základy psychiky dítěte.

Problematika umělého přerušeni těhotenství

- Přejchod z embryonálního stádia do stádia plodu je důležitý i z hlediska legislativy. Rozdílné v různých zemích – potratová turistika.
- Zákon ČR stanovuje možnost přerušeni těhotenství na přání plnoleté ženy, nepřesahuje-li těhotenství 12 týdnů,. V pozdějším období pouze, je-li ohrožen život ženy nebo je prokázáno těžké poškození plodu či je plod neschopen života. Z genetických důvodů do 24. týdne.
- Maximum interrupcí v letech 1988-1990, 98 potratů na 100 porodů V roce 2008, cca 30 potratů na 100 porodů
- Dvě práva – právo na život, zakotvené v Listině základních práv a svobod (lidský život je hoden ochrany již před narozením a že nikdo nesmí být zbaven života) a právo ženy na rozhodování o vlastním těle.

Souvislost UPT a vývojové psychologie

- Počátkem 70. let sledoval Zdeněk Matějček 220 nechtěných dětí od 9 let do dospělosti. Zjistil, že negativní postoj matky k těhotenství vede k:
 - horším školním výsledkům (děti jsou hůře hodnoceny ze strany učitelů i spolužáků)
 - častější hospitalizaci dítěte
 - špatným mezilidským vztahům (problémy v rodině, málo přátel, trpěly konflikty s nadřízenými i spolupracovníky)
- v dospělosti se množství nechtěných jedinců objevuje v protialkoholních a protidrogových poradnách, také v celostátních rejstřících trestů¹
- Z výzkumu také vyplývá, že matky nechtěných dětí častěji potratí. Matka, která dítě nechtěla a nepřijímá ho, se k němu pravděpodobně chová zvláštním způsobem. Psychické subdeprivace není navenek nápadné, ale promítá se nepříznivě do rodičovských postojů k vlastním dětem. Psychické strádání dítěte má tendenci přenášet se z generace na generaci. [\[15\]](#)

A v případě UPT...psychická reakce

- „Také jsem před nedávnem podstoupila upt,bohužel. Bylo to z finančních důvodů,hlavně ze strany otce. Mělo to být naše třetí dítě. Tenkrát jsem to chtěla mít hlavně co nejrychleji za sebou,asi jsem myslela,že pak budu mít klid,ale naopak,roky plynou a já na to musím pořád myslet,jak jsem tam seděla a říkala si: uteč... a kolik by mu teď bylo,jak by vypadalo,jak by si vyhrálo s dětmi. Prohlížím fotky a vím,že tam někdo chybí a to nejen na fotkách. Bohužel jsem neutekla a budu si to vyčítat celý život. Kdybych tyhle stránky četla tenkrát před,asi bych se rozhodla jinak.“ (Nikol)
- „Ahoj holky, mam zkušenost s farmakologickym UPT. Premyslim nad tim a spis jsem to nemela delat. Prvnich par hodin se budete citit provinile, neverila jsem tomu, myslela jsem ze budu citit ulevu, ale opak je pravdou. Je to tak, ze dite je opravdu dar at uz mate situaci jakoukoliv, to ze to clovek v danou chvíli nevidi a jako jedine vychodisko vidi potrat je vyrazem utikani sama pred sebou. Totiz to dite neni ten hlavni problem, hlavni problem jsme my a nase strachy, strach ze to nezvladneme atd“.

Poruchy vývoje

- Dědičné poruchy
- Amniocentéza-vyšetření – ultrazvuky: má všechny orgány v pořádku, Downův syndrom, rozštěp patra...
- Co může poškodit plod: nemoci, životospráva, úraz, alkohol, drogy
- Potrat
- Nedonošené děti
- Postižení při porodu – nedostatek kyslíku...vývojové poruchy

Předčasně narozené děti

Nedonošené děti se ve 40 týdnu jeví jako labilnější, více dráždivé, současně méně reagují na smyslové i sociální podněty.

Jsou méně očekávatelné a předvídatelné pro své rodiče.

Omezen spontánní kontakt s rodiči, může vést ke ztrátě spontánního rodičovství.

Prostředí JIP a inkubátorů – snaha o podobnost dělohy x rozvíjení smyslového vnímání.

Klokánkování, individualizace péče.

Pozdější věk, zdravé nedonošené děti – poruchy soustředění pozornosti, vizuomotorické obtíže, zvýšená úzkostnost, častější výskyt poruch řeči a SPÚ.